

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 kwietnia 2013 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu – Wydział I Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	SSA Elżbieta Lipińska (spr.)
Sędziowie:	SSA Janusz Kaspryszyn SSA Aleksandra Marszałek
Protokolant:	Teresa Wróbel - Płatek

po rozpoznaniu w dniu 10 kwietnia 2013 r. we Wrocławiu na rozprawie

sprawy z powództwa **A. R.**

przeciwko **Bankowi (...) S.A. z siedzibą w W.**

o ukształtowanie

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego we Wrocławiu

z dnia 3 grudnia 2012 r. sygn. akt I C 289/12

1. **oddala apelację;**

2. **nie obciąża powoda kosztami postępowania apelacyjnego na rzecz strony pozwanej;**

3. **zasądza od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego we Wrocławiu na rzecz adwokata J. W. kwotę 2.700 zł wraz z należnym podatkiem od towarów i usług tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia Sąd Okręgowy oddalił powództwo, którym powód domagał się orzeczenia przez Sąd sposobu wykonania zobowiązania wynikającego z umowy pożyczki hipotecznej nr (...) lub rozwiązania umowy na podstawie art. 357¹ k.c.

Sąd oparł swoje rozstrzygnięcie na następujących ustaleniach faktycznych:

W dniu 25 sierpnia 2010 r. strona pozwana zawarła z powodem umowę nr (...), na mocy której udzieliła powodowi pożyczki hipotecznej w łącznej wysokości 162 160 zł, z czego kwota 40 147 zł mogła być przeznaczona na dowolny cel konsumpcyjny, kwota 16 406 zł miała być przeznaczona na spłatę karty kredytowej wydanej przez (...) Bank S.A.,

kwota 34 028,00 zł – na spłatę kredytu udzielonego przez (...) S.A., kwota 39 692,00 zł – na spłatę kredytu udzielonego przez (...) Bank S.A., kwota 18 127,00 zł – na spłatę kredytu udzielonego przez (...) Bank S.A. i kwota 9 600,00 zł – na spłatę kredytu odnawialnego udzielonego przez (...) Bank S.A. Strony postanowiły, że ostateczny termin spłaty pożyczki przypadnie na dzień 15 października 2030 r., zaś pożyczka zostanie spłacona w 240 ratach (§ 1 Umowy).

Zgodnie z umową główne zabezpieczenie spłaty pożyczki stanowiły: hipoteka zwykła w kwocie 162 160 zł i hipoteka kaucyjna do kwoty 81 080 zł, obciążające będący własnością powoda lokal mieszkalny nr (...) położony we W. przy ul. (...), dla którego Sąd Rejonowy (...) prowadzi księgę wieczystą KW nr (...) (§ 7 ust. 1 pkt 1 Umowy).

Strony zgodnie ustaliły, że pozwany Bank będzie miał prawo wypowiedzieć umowę w części lub całości z zachowaniem 30-dniowego okresu wypowiedzenia między innymi w przypadku niespłacenia przez pożyczkobiorcę w terminach wynikających z umowy pełnych rat pożyczki za dwa okresy płatności, o ile pozwany Bank wyznaczy dodatkowy termin do spłaty zaległości wynoszący co najmniej 7 dni od daty otrzymania przez powoda wezwania do zapłaty pod rygorem wypowiedzenia pożyczki i w tym terminie powód nie ureguluje zaległości (§11 ust. 1 pkt 1) i ust. 3 Umowy). Ponadto pozwany Bank mógł także wypowiedzieć umowę z zachowaniem 30-dniowego okresu wypowiedzenia między innymi w przypadku utraty przez powoda zdolności kredytowej do spłaty pożyczki w udzielonej wysokości (§11 ust. 2 pkt 5 i ust. 3 Umowy).

W okresie od 9 sierpnia 2011 r. do 24 sierpnia 2011 r. powód był hospitalizowany na Oddziale(...) Szpitala im. (...) we W. z powodu pourazowego krwaka śródmózgowego lewej okolicy czołowej. W trakcie pobytu w szpitalu wykonano u powoda zabieg operacyjny w postaci kraniotomii z usunięciem krwaka. Po wypisaniu ze szpitala powód pozostawał pod stałą opieką ambulatoryjną, korzystając z konsultacji neurologicznych i psychiatrycznych w związku ze zdiagnozowanym u niego stanem po ogniskowym urazie mózgu, encefalopatią pourazową i zespołem stresu pourazowego. Na skutek choroby powód nie był czasowo zdolny do wykonywania pracy zawodowej i obecnie utrzymuje się ze świadczeń rehabilitacyjnych z ZUS.

W związku z powyższym zdarzeniem powód zaprzestał spłacania rat pożyczki hipotecznej i pismem z dnia 8 listopada 2011 r. zwrócił się do pozwanego Banku z prośbą o zawieszenie spłaty pożyczki na okres co najmniej 6 miesięcy, powołując się na swoją zmienioną sytuację życiową. Pismem z dnia 30 grudnia 2011 r. pozwany wypowiedział powodowi, z zachowaniem 30-dniowego okresu wypowiedzenia, umowę pożyczki, powołując się na niespłacanie przez pożyczkobiorcę należności wynikających z umowy. Jednocześnie wezwał powoda do zapłaty wynikających z tego tytułu zobowiązań w łącznej kwocie 162 889,84 zł.

Przy takich ustaleniach Sąd Okręgowy uznał, że powództwo nie zasługuje na uwzględnienie.

Wskazując na treść art. 357¹ k.c. stwierdził, że jego zastosowanie zostało uzależnione od wystąpienia nadzwyczajnej zmiany stosunków, zaistniałej po powstaniu zobowiązania. Użycie w hipotezie powołanego przepisu wyrażenia „nadzwyczajna” wskazuje na wyjątkowość jego zastosowania, przy czym ocena nadzwyczajnego charakteru zmian należy do Sądu orzekającego. W ocenie Sądu Okręgowego zmiany w sytuacji życiowej powoda nie uzasadniają ingerencji Sądu w stosunek zobowiązaniowy łączący strony na podstawie art. 357¹ k.c. Zmiana stosunków, o której mowa w powołanym przepisie, powinna dotyczyć stosunków zewnętrznych stron i mieć charakter nadzwyczajny i powszechny. Zmiana ta nie może być przy tym do przewidzenia w momencie zawierania umowy i nie może dotyczyć indywidualnej sytuacji strony. Na powyższą interpretację przepisu art. 357¹ k.c. wskazuje między innymi okoliczność, że regulacja ta stanowi wyjątek od zasady pacta sunt servanda, a zatem powinna podlegać ścisłej wykładni. Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy uznał, że choroba, która dotknęła powoda, nie wykraczała poza zwykle ryzyko kontraktowe, a zatem wywołana nią zmiana sytuacji życiowej powoda nie miała charakteru nadzwyczajnego w rozumieniu art. 357¹ k.c. Choroba stanowi bowiem zjawisko zwyczajne, z którym strony zaciągające zobowiązanie muszą się liczyć. Sąd podkreślił, że strony łączył stosunek prawny o charakterze długoterminowym (dwudziestoletnim). W związku z tym ryzyko kontraktowe było niewątpliwie podwyższone, albowiem w tak długim okresie czasu należy liczyć się z wystąpieniem różnych sytuacji indywidualnych po obu stronach. Z tego też względu w

ocenie Sądu I instancji powód nie mógł w oparciu o powyższe zdarzenie skutecznie domagać się przekształcenia bądź rozwiązania stosunku prawnego łączącego go ze stroną pozwaną.

Sąd Okręgowy uznał również, że pomiędzy stronami doszło do skutecznego ustania spornego stosunku. Jak wynika z materiału dowodowego pozwany Bank skorzystał z uprawnienia umownego i pismem z dnia 30 grudnia 2011 r. wypowiedział powodowi umowę pożyczki hipotecznej nr (...) z zachowaniem 30-dniowego okresu wypowiedzenia, powołując się na niespłacanie przez powoda należności wynikających z umowy. W ocenie Sądu fakt skutecznego rozwiązania umowy nie został w sposób jednoznaczny przez powoda zaprzeczony, na co wskazuje treść pisma z dnia 14 czerwca 2012 r. (k. 121). Ponadto całokształt okoliczności sprawy, w tym żądania, z jakimi do pozwanego Banku i Sądu występował powód, wskazuje na to, że powód zdawał sobie sprawę z tego, iż stosunek pożyczki łączący go ze stroną pozwaną ustał. Dodać należy, że w myśl spornej umowy pozwany Bank mógł wypowiedzieć umowę pożyczki z zachowaniem 30-dniowego okresu wypowiedzenia między innymi także na innej podstawie, tj. w przypadku utraty przez powoda zdolności kredytowej do spłaty pożyczki w udzielonej wysokości (§11 ust. 2 pkt 5 i ust. 3 umowy). W ocenie Sądu I, mając na uwadze dotychczasowe kłopoty powoda ze spłatą wcześniejszych zobowiązań bankowych (umowa pożyczki miała w znacznej mierze charakter konsolidacyjny, skoro pożyczka hipoteczna nr (...) została zaciągnięta w celu spłaty pięciu wcześniejszym kredytów bankowych opiewających łącznie na ponad 120 000 zł), a także treść pisma powoda z dnia 8 listopada 2011 r., w którym zwrócił się on do Banku o wstrzymanie spłaty kredytu (k. 40), należało uznać, że pozwany Bank miał podstawy do uznania, iż powód utracił zdolność kredytową do spłaty pożyczki. W związku z tym po stronie pozwanego Banku zaktualizowało się także uprawnienie do wypowiedzenia umowy w oparciu o jej § 11 ust. 2 pkt 5 ust. 3. Stąd Sąd Okręgowy uznał, że w rozpoznawanej sprawie nie było możliwe przekształcenie bądź rozwiązanie stosunku prawnego, skoro umowa stron została skutecznie rozwiązana jeszcze przed wniesieniem pozwu. Na rozprawie w dniu 26 listopada 2012 r. (k. 167-170) Sąd oddalił wnioski o dopuszczenie dowodów z bankowego tytułu egzekucyjnego nr (...) z dnia 7 lutego 2012 r. oraz z wniosku o nadanie klauzuli wykonalności temu (...) z dnia 14 lutego 2012 r. na okoliczność fakt i daty pozyskania przez stronę pozwaną tytułu wykonawczego przeciwko powodowi, uznawszy je za nieistotne dla rozstrzygnięcia sprawy. Podobnie Sąd ocenił wnioski dowodowe powoda o dopuszczenie dowodów z wydruku strony internetowej (...) i umów pośrednictwa sprzedaży na okoliczność powierzenia przez powoda pośrednictwa w sprzedaży lokalu mieszkalnego nr (...) położonego we W. przy ul. (...).

Sąd I instancji oddalił także wniosek powoda o dopuszczenie dowodu z zeznań świadków D. R., T. C. i A. W. oraz z przesłuchania powoda na okoliczność faktu doznania przez niego urazu w dniu 9 sierpnia 2011 r., pogorszenia się stanu zdrowia powoda i utraty zdolności do pracy zarobkowej oraz na okoliczność aktualnej sytuacji majątkowej powoda. W ocenie Sądu powyższe fakty zostały dostatecznie wyjaśnione dowodami z dokumentów dopuszczonymi w sprawie, a zatem przeprowadzanie dodatkowych dowodów na tę okoliczność zmierzałoby jedynie do przewlekłości postępowania (art. 217 § 2 k.p.c. w brzmieniu obowiązującym przed 3 maja 2012 r.).

Od wyroku tego powód wniósł apelację, zarzucając naruszenie przepisów postępowania (w istocie prawa materialnego), a to art. 357¹ k.c. poprzez jego błędną wykładnię polegającą na niezasadnym przyjęciu, iż dyspozycją wskazanego przepisu objęte są tylko sytuacje dotyczące stosunków zewnętrznych stron, o charakterze powszechnym i nie dotyczących indywidualnej sytuacji strony, podczas gdy literalne brzmienie wskazanego przepisu nie zawiera takich ograniczeń; nadto - sprzeczność istotnych ustaleń z treścią zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego polegającą na przyjęciu, iż umowa pożyczki hipotecznej zawarta między powodem A. R. i stroną pozwaną Bankiem (...) SA w W. w dniu 17 sierpnia 2010 r. o numerze (...) została skutecznie wypowiedziana, mimo że strona pozwana nie udowodniła swych twierdzeń w powyższym zakresie.

Wniósł o:

zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oznaczenie sposobu wykonania zobowiązania wynikającego z umowy pożyczki hipotecznej zawartej między powodem A. R. i stroną pozwaną Bankiem (...) SA w W. w dniu 17 sierpnia 2010 r. o numerze (...) poprzez rozłożenie na równe raty miesięczne po 200 zł każda należności głównej wynikającej z w/w umowy, wynoszącej nie więcej niż 157.824,60 zł, płatne do 20-tego każdego miesiąca począwszy od uprawomocnienia

się wyroku wydanego w niniejszej sprawie oraz umorzenie pozostałych należności wynikających z zawartej umowy, tj. odsetek, opłat i prowizji należnych stronie pozwanej, zasądzenie na rzecz pełnomocnika powoda kosztów pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu, w tym kosztów pomocy prawnej udzielonej w postępowaniu odwoławczym, według norm przepisanych.

Po rozpoznaniu apelacji Sąd Apelacyjny uznał ją za bezzasadną. Ustalenia Sądu Okręgowego są w pełni trafne. Nie można się zgodzić z powodem, że Sąd ten błędnie przyjął, iż umowa pożyczki hipotecznej zawarta między stronami w dniu 17 sierpnia 2010 r. o numerze (...) została skutecznie wypowiedziana. Skarżący zarzucał, że strona pozwana nie dopełniła obowiązku wezwania go do spłaty zaległości w terminie 7 dni pod rygorem rozwiązania umowy zgodnie z §11 ust. 1 pkt 1) i ust. 3 umowy. Zarzut ten słusznie uznał Sąd I za bezzasadny, bowiem bezspornie przed dokonaniem wypowiedzenia między stronami toczyły się rozmowy na ten temat, a powód zwracał się pismem z 7 listopada do pozwanego z prośbą o zawieszenie lub wstrzymanie spłaty kredytu (k. k. 121). Materiał dowodowy potwierdza także, w istocie bezsporną, przyczynę wypowiedzenia, jaką było niespłacanie przez powoda rat w okresie co najmniej (a w rzeczywistości znacznie dłuższym) 2 okresów płatności. Dalsze rozważania zarówno Sądu I instancji, jak i apelacji w zakresie dotyczącym zaistnienia innych przyczyn rozwiązania stosunku umownego (aczkolwiek prawidłowo ustalonych przez Sąd) należy uznać za nieistotne dla rozstrzygnięcia.

Na tym tle jawi się prawidłową oceną Sądu I instancji, że doszło do skutecznego rozwiązania umowy stron. Gdyby jednak nawet przyjąć, że wypowiedzenie nie było prawidłowe i umowa stron trwa, powództwo i tak nie mogłoby zostać uwzględnione, bowiem w pełni prawidłowa – wbrew zarzutom apelacji – jest interpretacja Sądu co do znaczenia art. 357¹ kc. W żadnym razie wykładnia tego przepisu, utrwalona przez doktrynę, a także orzecznictwo sądów, nie pozwala na przyjęcie, że okoliczność dotycząca tylko jednej strony i wiążąca się z subiektywnymi zmianami w jej stosunkach osobistych, może stanowić przyczynę modyfikacji zobowiązania w oparciu o jego treść. Niezależnie od tego trafnie podnosi Sąd I instancji, że już sam długi okres trwania umowy skutkowało koniecznością przewidywania wielu zmian życiowych, w tym takich, które mogą zagrozić prawidłowej realizacji umowy. Nie mamy więc w niniejszej sprawie w żadnym razie do czynienia z nadzwyczajną zmianą stosunków ani z sytuacją, której nie można było przewidzieć w momencie zawierania umowy.

Stąd apelacja jako bezzasadna podlegała oddaleniu w oparciu o art. 385 kpc.

Orzeczenie o kosztach oparto na art. 102 kpc, kierując się trudną sytuacją materialną i życiową powoda.

Orzeczenie o kosztach zastępstwa z urzędu oparto na § 6 ust. 6 w zw. z § 19 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie.

bp